

**Budapest Főváros X. kerület
Kőbányai Önkormányzat
Alpolgármestere**

**Előterjesztés
a Képviselő-testület részére
a 2023. évi kerületi gyermekjóléti feladatokról szóló átfogó értékelésről**

I. Tartalmi összefoglaló

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 96. § (6) bekezdése alapján a helyi önkormányzat a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31-éig átfogó értékelést készít, melyet megküld a gyámhatóság részére.

Az értékelés tartalmi követelményeit a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet 10. melléklete tartalmazza.

A települési önkormányzat által készítendő átfogó értékelés tartalmi követelményei:

1. A település demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira.
2. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása:
 - a) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma, a kérelmezőkre vonatkozó általánosítható adatok, elutasítások száma, főbb okai, önkormányzatot terhelő kiadás nagysága,
 - b) egyéb, a Gyvt.-ben nem szabályozott pénzbeli vagy természetbeni juttatásokra vonatkozó adatok,
 - c) a gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó statisztikai adatok.
3. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása:
 - a) gyermekjóléti szolgáltatás biztosításának módja, működésének tapasztalata (alapellátásban részesülők száma, gyermekek veszélyeztetettségének okai, válsághelyzetben levő várandós anyák gondozása, családjából kiemelt gyermek szüleinek gondozása, jelzőrendszer tagjaival való együttműködés tapasztalatai),
 - b) a gyermekek napközbeni ellátásának és a gyermekek átmeneti gondozásának biztosítása, ezen ellátások igénybevétele és az ezzel összefüggő tapasztalatok.
4. A felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatainak, továbbá a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végzők ellenőrzésének alkalmával tett megállapítások bemutatása.
5. Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján (milyen ellátásokra és intézményekre lenne szükség a problémák hatékonyabb kezelése érdekében, gyermekvédelmi prevenciók elképzelések).
6. A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása (amennyiben a településen készült ilyen program), valamint a gyermekkorú és a fiatalkorú bűnelkövetők számának, az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása.
7. A települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés keretében milyen feladatok, szolgáltatások ellátásában vesznek részt civil szervezetek (alapellátás, szakellátás, szabadidős programok, dropprevenció stb.).

A kerületi gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjai az éves gyermekvédelmi tanácskozást 2024. február 28-án megtartották. Az elmúlt év szakmai értékelése után megfogalmazásra kerültek a jövőbeni feladatok, elképzelések.

II. Hatásvizsgálat

Az átfogó értékelés elkészítése az Önkormányzat jogszabályban meghatározott feladata.

Az értékelés adatokkal szolgál az Önkormányzat gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatai ellátásáról, amelyek – az értékelésben megfogalmazott javaslatokkal együtt – felhasználhatók a szolgáltatások fejlesztése érdekében.

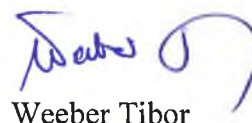
III. A végrehajtás feltételei

Az értékelést meg kell küldeni Budapest Főváros Kormányhivatala Gyámügyi Főosztály részére.

IV. Döntési javaslat

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete meghozza az előterjesztés 1. mellékletében foglalt határozatot.

Budapest, 2024. május „9.”

Weeber Tibor

Törvényességi szempontból ellenjegyzem:

Dr. Szabó Krisztián
jegyző

1. melléklet az előterjesztéshez

**Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének
.../2024. (V. 16.) határozata
a 2023. évi kerületi gyermekjóléti feladatokról szóló átfogó értékelésről**

1. Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete a 2023. évi kerületi gyermekjóléti feladatok átfogó értékelését elfogadja.
2. A Képviselő-testület felkéri a polgármestert, hogy az értékelést terjessze fel Budapest Főváros Kormányhivatala részére.

Határidő: azonnal
Feladatkörében érintett: a Humánszolgáltatási Főosztály vezetője

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat

**Átfogó értékelés
az Önkormányzat gyermekjóléti
feladatainak ellátásáról**

2023

KŐBÁNYA
az élő város

“Minden gyereknek szüksége van egy kis segítségre, egy kis reményre és valakire, aki hisz bennük.” (Magic Johnson)

A gyermekek védelmének rendszerét a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) rendelkezései határozzák meg. E törvény célja, hogy megállapítsa azokat az alapvető szabályokat, amelyek szerint az állam, a helyi önkormányzatok és a gyermekek védelmét ellátó természetes és jogi személyek, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetek meghatározott ellátásokkal és intézkedésekkel segítséget nyújtsanak a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői kötelességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjanak a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó szülői gondoskodás pótlásáról, valamint a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek társadalmi beilleszkedéséről.

A törvény meghatározza a fentiekben leírt célok elérése érdekében a gyermekek alapvető jogait és e jogok érvényesítésének garanciáit, a gyermekek védelmének rendszerét, alapvető szabályait.

A gyermekek védelmét ellátó helyi önkormányzatok, gyámhatóság, bíróságok, rendőrség, ügyészség, pártfogó felügyelői szolgálatként eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatal (a továbbiakban: pártfogó felügyelői szolgálat), más szervezetek és személyek e törvény alkalmazása során a gyermek mindenkifelett álló érdekét figyelembe véve, törvényben elismert jogait biztosítva járnak el.

A Gyvt. és végrehajtási rendeletei, továbbá a Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat (a továbbiakban: Önkormányzat) helyi rendeletei értelmében a gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a hatósági intézkedések biztosítják.

A jogszabályban meghatározott intézkedések egymásra épülnek, a szakemberek együttműködése, egymás kompetencia határainak ismerete és betartása által biztosíthatók a törvényben meghatározott gyermeki jogok, segítséget nyújtva a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek esélyeinek javítására, prevenciós intézkedéseket téve a veszélyeztetettség megelőzésére.

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.

A Bárka Kőbányai Humányszolgáltató Központ (a továbbiakban: Bárka), a Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Polgármesteri Hivatal Humányszolgáltatási Főosztálya (a továbbiakban: Hivatal), a Budapest Főváros Kormányhivatala X. Kerületi Hivatala Gyámügyi Osztály (a továbbiakban: Gyámhivatal), az oktatási és egészségügyi intézmények munkatársai, illetve a kőbányai gyermekvédelem területén tevékenykedő valamennyi szakember szem előtt tartja azt a törvényi alapvetést, miszerint elsődleges feladat a gyermek érdekeinek és jogainak figyelembe vétele, családban történő nevelkedésének biztosítása.

I. A kerület demográfiai mutatói

Budapest X. kerülete a Duna pesti oldalán található, területe 32,54 km². A teljes területe 8,2 %-a zöldterület, temetők, parkok. Kőbánya lakossága a népességnyilvántartás szerint 2023. december 31-én 69 997 fő volt.

A népességnyilvántartás szerint az elmúlt években a lakosságszám a következők szerint alakult:

Korosztály	2016. év	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év	2023. év
0-3 év	2043	1976	1920	1906	1868	1816	1730	1703
3-6 év	1943	1879	1815	1802	1682	1710	1616	1603
6-14 év	5157	5127	5054	4860	4698	4663	4532	4435
14-18 év	2310	2298	2255	2210	2253	2402	2474	2492
18-65 év	50832	50 369	49 507	46 940	45 970	47 019	46 560	45 970
65 év felett	13669	13 697	14 029	14 364	14 402	14 058	13 833	13794
Összesen	75 954	75 364	74 580	72 082	70 873	71 668	70 745	69 997

Az utóbbi évek adatait áttekintve az állandó lakosság számát vizsgálva lassú csökkenés jellemzi a kerületet. Sajnálatos módon ez a tendencia 2023-ban is folytatódott. A gyermekkorú lakosság adatait megvizsgálva azt tapasztaljuk, hogy a 0-14 éves gyermekek száma is tovább csökkent.

A gyermekvédelemmel foglalkozó szakemberek nem csak a lakóhellyel vagy bejelentett lakcímmel rendelkező családoknak segítenek, hanem a kerületben életvitelszerűen tartózkodókkal szemben is ellátási kötelezettségük van. Általánosságban elmondható, hogy a demográfiai mutatók szerint a lakosságszám csökken ugyan, de a gyermekvédelemben dolgozók feladatai, esetszámai továbbra is magasak.

II. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások

A gyermekek után igényelhető szociálpolitikai juttatások a Gyvt. és Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének a szociális ellátásokról szóló 3/2015. (II. 20.) önkormányzati rendelet (a továbbiakban: Rendelet) jogosultsági feltételei szerint kerülnek meghatározásra.

II.1. A családban nevelkedő gyermekekre tekintettel adott települési támogatás

A Rendelet alapján települési támogatás állapítható meg annak a családnak, amely rendkívüli élethelyzetbe került, vagy létfenntartási gondokkal küzd, és a háztartásában az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem haladja meg a 125 000 Ft-ot.

A települési támogatás összege 2023-ban

- a) egy vagy két gyermek esetén 12 000 Ft,
- b) három gyermek esetén 14 000 Ft,
- c) négy vagy több gyermek esetén 16 000 Ft volt.

A gyermekes családok részére nyújtott települési támogatás adatai

	Támogatásban részesített személyek száma	Támogatási esetek száma (alkalom)	Felhasznált összeg
2017. év	709 fő	1244	21 816 500 Ft
2018. év	624 fő	1126	20 328 000 Ft
2019. év	563 fő	990	19 499 250 Ft
2020. év	553 fő	987	19 812 000 Ft
2021. év	441 fő	817	17 010 000 Ft
2022. év	411 fő	731	16 100 000 Ft
2023. év	382 fő	752	17 686 000 Ft

A Rendelet alapján 2023-ban már évente hat alkalommal lehetett igényelni települési támogatást, ebből kettő alkalommal pénzben, négy alkalommal pedig természetbeni juttatásként (szolgáltatóhoz történő utalás, tűzifa biztosítása, önkormányzati lakás esetén lakbér-hozzájárulásként a lakáskezelőhöz utalás). Ezért – bár csökkent a támogatásban részesítettek száma – nőtt a támogatásra felhasznált összeg.

Évről évre csökken a támogatásban részesült személyek száma. Ennek oka egyrészt a csökkenő népességszám, másrészt a minimálbér és a garantált bérminimum emelkedése, amely okán az Önkormányzat rendszeresen felülvizsgálja a rendeletben meghatározott jövedelmi értékhatárokat.

A gyermekes családok részére a települési támogatás iránt benyújtott kérelemre hozott határozatok számának alakulását mutatja az alábbi táblázat.

	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év	2023. év
Megállapító határozatok száma	1244	1126	990	987	887	814	752
Elutasító határozatok száma	10	10	5	8	13	0	7

A családok részére az erdei iskola vagy iskolai tábor költsége sokszor nagyon megterhelő. 2020. március 1-jétől ehhez külön kérhetnek támogatást a családok, amennyiben az egy főre jutó nettó jövedelmük nem haladja meg a 125 000 Ft-t. A támogatás összege gyermekenként évente legfeljebb 30 000 Ft lehet.

A gyermekes családok részére az erdei iskola vagy iskolai tábor költségeire nyújtott települési támogatás adatai

	Támogatásban részesített személyek száma	Támogatási esetek száma (alkalom)	Felhasznált összeg
2020. év (március 1-jétől)	33 fő	42	1 246 640 Ft
2021. év	54 fő	70	2 043 500 Ft
2022. év	60 fő	84	2 429 840 Ft
2023. év	59 fő	85	2 450 000 Ft

II.2. Babakelengye-támogatás

Az Önkormányzat 2017. július 1-jétől babakelengye-támogatással támogatja a gyermekek születését. A 70 000 Ft értékű csomag babaápolási cikkeket, játékot és egyéb praktikus használati tárgyakat tartalmaz pelenkázó táskába csomagolva.

	Babakelengye-támogatásban részesültek száma
2017. július 1-jétől	209 fő
2018. év	318 fő
2019. év	387 fő
2020. év	318 fő
2021. év	372 fő
2022. év	371 fő
2023. év	382 fő

II.3. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A Gyvt. 18. §-a alapján a jogosult gyermek számára a gyámhatóság a törvényben meghatározott feltételek szerint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot állapít meg. A települési önkormányzat vagy a fenntartó az e törvényben meghatározott módon, természetbeni ellátásként biztosítja a gyermekétkeztetést.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult

- a) intézményi és szünidei gyermekétkeztetés normatív kedvezményére,
- b) természetbeni támogatásra,
- c) a külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezmények igénybevételére.

2023. december 31-én rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek száma életkor szerint

	Gyermekek száma (fő)
0-5 év	56
6-13 év	207
14-17 év	99
18 év felett	7
Összesen:	369

Az elmúlt években folyamatosan csökkent a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult családok száma.

	Rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesült családok száma
2017. év	537
2018. év	434
2019. év	312
2020. év	258
2021. év	241
2022. év	202
2023. év	210

A csökkenés oka egyrészt az, hogy több éven keresztül nem változott a Gyvt.-ben a jogosultságot meghatározó jövedelmi értékhatár. 2022. március 8-ától az egy főre jutó 38 475 Ft-os értékhatár 47 025 Ft-ra emelkedett, de ez az értékhatár továbbra is alacsony, tekintettel az egy főre jutó reáljövedelem emelkedésére. Az egy főre jutó 47 025 Ft-os jövedelem alá egyre kevesebb család esik. A csökkenés másik oka az, hogy a törvényi változás miatt a bölcsődében és az óvodában nyilatkozat alapján a gyermek ingyenesen kapja az étkezést, az általános iskolákban pedig a tankönyveket, így sok család számára okafogyottá vált a kedvezményre való jogosultság megállapítása.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év	2023. év
Megállapító határozatok száma	1099	870	685	561	292	239	378
Elutasító határozatok száma	1	15	21	30	20	11	9

A kérelem elutasításának okai:

- a) hiányosan beadott kérelem, és a kérelmező a hiánypótlási felhívásnak nem tesz eleget,
- b) jövedelemhatár túllépése.

A jegyző annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjában, illetve, ha a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjában egyszeri pénzbeli támogatás folyósít. A 2023. évben is az alaptámogatás összege 6 000 Ft/gyermek/alkalom, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fennállása esetén 6 500 Ft/gyermek/alkalom volt.

	Augusztus hónapra járó pénzbeli támogatás		November hónapra járó pénzbeli támogatás	
	Gyermekek száma	Támogatás összértéke	Gyermekek száma	Támogatás összértéke
Alapösszegű támogatás (6000 Ft/fő)	262 fő	1 572 000 Ft	222 fő	1 332 000 Ft
Emelt összegű támogatás (6500 Ft/fő)	169 fő	1 098 500 Ft	138 fő	897 000 Ft

II.4. Hátrányos helyzet - halmozottan hátrányos helyzet

A Gyvt. alapján hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor aktív korúak ellátására jogosult, vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben, vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmozottan hátrányos helyzetű

- az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében a fentiekben meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- a nevelésbe vett gyermek,
- az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A kerületben megállapított hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetet meghatározó tényezőknek az alakulását az alábbi táblázat szemlélteti.

		2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év	2023. év
Megállapított hátrányos helyzetűek száma (fő)		214	194	148	96	132	109
Ebből	1. szülő, gyám alacsony iskolai végzettsége miatt	210	187	140	91	130	106
	2. szülő, gyám alacsony foglalkoztatottsága miatt	0	3	2	2	2	3
	3. elégtelen lakókörnyezet, illetve lakáskörülmények miatt	4	4	6	3	0	0
Megállapított halmozottan hátrányos helyzetűek száma (fő)		56	51	38	68	37	32
Ebből	1. szülő, gyám alacsony iskolai végzettsége és a szülő, gyám alacsony foglalkoztatottsága miatt	13	5	5	33	11	21
	2. szülő, gyám alacsony foglalkoztatottsága és elégtelen lakókörnyezet, illetve lakáskörülmények miatt	0	1	0	12	1	0
	3. szülő, gyám alacsony iskolai végzettsége és elégtelen lakókörnyezet, illetve lakáskörülmények miatt	43	45	33	23	25	11

A települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkeztést a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítja.

II.5. Egyéb támogatás

Az Önkormányzat a tanévkezdési támogatás biztosításával kíván segítséget nyújtani a kőbányai iskoláskorú gyermeket nevelő családoknak a szeptemberi tanévkezdés anyagi terheinek csökkentéséhez. A 2023. augusztus 1. napján kőbányai lakcímmel rendelkező általánosiskolás- és középiskolás-korú tanulóknak az Önkormányzat 8000 Ft támogatást nyújtott ajándékutalvány formájában. A tanévkezdési támogatást 4316 fő vette igénybe, összesen 34 528 000 Ft értékben.

Évek óta hagyomány a kerületünkben, hogy az Önkormányzat december hónapban megajándékozza a családokat. 2023. évben 1600 háztartás jutott 10 000 Ft értékű vásárlási utalványhoz.

II.6. Gyermekétkeztetés

A térítési- és gyermekétkeztetési díjkezdményt, illetve az ingyenes ellátást (normatív kedvezmények) a Gyvt. 21/B. §, 147. §, 148. § és a 149. §-a alapján biztosítottuk.

A nevelési-oktatási intézményekben biztosított gyermekétkeztetés igénybevételének módjáról és a térítési díjak mértékéről szóló 26/2011. (IX. 1.) önkormányzati rendelet alapján a normatív kedvezmény mellett további 50% térítési díjkezdményre jogosult az a kérelmező, aki a középiskolás tanuló gyermekére tekintettel rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül.

A normatív kedvezmény mellett további 50% térítési díjkezdményre jogosult az a kérelmező, akinek a családjában az egy főre jutó jövedelem a legkisebb öregségi nyugdíj összegének 140%-át nem haladja meg (2023. évben 39 900 Ft), és

- a) a családjában három vagy több gyermeket nevel, vagy
- b) a családjában tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevel.

A kedvezményben részesülők száma és az erre fordított összeg alakulása az elmúlt években

	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év	2023. év
Gyermekétkeztetési díj- kedvezményben részesülő gyermek szám (fő)	17	11	6	2	4	3	5
Gyermekétkeztetési díj- kedvezményre fordított összeg (e Ft)	310	262	194	31	72	48	104

Az étkezési kedvezményben részesülők száma a csökkenő gyermeklétszám és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők számának csökkenésével párhuzamosan csökken.

A Gyvt. 21/C. §-a alapján a szünidei gyermekétkeztetés keretében az Önkormányzat ingyenesen biztosítja az étkezést – a szülő, törvényes képviselő kérelmének megfelelő időtartamban – a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére. Ezen felül az Önkormányzat igény esetén a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők számára is biztosítja az ingyenes étkezést.

A szünidei gyermekétkeztetést 2023. évben a Bárka Család- és Gyermekjóléti Szolgálat (a továbbiakban: Szolgálat) szervezte és bonyolította.

A Hivatal tájékoztatta a hátrányos- és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek családját a szünidei időszakban igénybe vehető étkezésről, a Szolgálat munkatársai személyesen keresték fel a háztartásokat és tájékoztatást adtak az étkezés lehetőségéről, valamint segítséget nyújtottak az igényléshez szükséges nyomtatvány kitöltésében.

A szünidei étkezésben résztvevők száma az elmúlt években

Iskolai szünet fajtája	Év	Kötelezően biztosított étkezésben részesülő gyermekek száma (HH és HHH)	Nem kötelezően biztosított étkezésben részesülő gyermekek száma	Összesen (fő)
Tavaszi	2018. év	26	13	39
	2019. év	27	14	41
	2020. év	0	0	2
	2021. év	17	7	24
	2022. év	14	0	14
	2023. év	10	0	10
Nyári	2018. év	83	16	99
	2019. év	47	33	80
	2020. év	35	26	61
	2021. év	45	13	58
	2022. év	38	18	56
	2023. év	22	15	37
Őszi	2018. év	35	23	58
	2019. év	26	20	46
	2020. év	27	25	52
	2021. év	22	0	22
	2022. év	0	0	0
	2023. év	21	5	26
Téli	2018. év	30	19	49
	2019. év	21	7	28
	2020. év	18	28	46
	2021. év	21	2	23
	2022. év	18	0	18
	2023. év	13	8	21

A Szolgálat munkatársai figyelemmel kísérik a hátrányos helyzetű családok életét és személyes kapcsolatot tartanak fenn a rászoruló családokkal, így részükre minden szünetidőben elérhető az étkezés.

2015. szeptember 1-jétől a Gyvt. 21/B. § (1) bekezdésének módosulása miatt azok a bölcsődei ellátásban és óvodai nevelésben részesülő gyermekek is ingyenesen étkezhetnek, akik családjában – szülői nyilatkozat alapján – az egy főre jutó jövedelem összege nem haladja meg a kötelező munkabér járulékokkal csökkentett összegének 130%-át (2023-ban 230 649 Ft). Ezen túl ingyenesen étkezhetnek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek, a tartósan beteg vagy fogyatékos gyermekek, akik családjában tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek, akik családjában három vagy több gyermeket nevelnek, illetve akinek a nevelésbe vételét rendelte el a gyámhatóság.

Az egyes bölcsődék között jelentős eltérés látható arányaiban az ingyenes és a teljes térítési díjat fizetők között. Négy bölcsődében arányait tekintve 2/3-ad gyermek ingyenes, 1/3-ad fizetős, míg 3 bölcsődékben alig, vagy egyáltalán nincs fizetős gyermek. Arányaiban a legtöbb ingyenes étkezést igénybe vevő gyermek a Kőbányai Gyöngyike Bölcsődében van, ahol senki nem fizet az étkezésért. A tapasztalat szerint az átlagjövedelem alapján igénylik a legtöbben az ingyenes étkezést. A Gyöngyike Bölcsőde vonzáskörzetében összpontosulnak leginkább a hátrányos helyzetű családok, ebben a bölcsődében már évek óta nem fizettek térítési díjat a szülők vagy törvényes képviselők az étkezésért.

II.7. Kőbányai Nagycsaládos kártya

A Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének 1514/2010. (VII. 8.) számú határozata alapján a kerületi lakóhellyel rendelkező, három vagy több gyermeket nevelő családok részére kártya kerül kiadásra, mely a kerületben kedvezmények igénybevételére jogosít:

- az Egyesített Bölcsődék két tagintézményében sószoza és játszócsoport térítésmentes használata,
- a kerületi kulturális és közművelődési rendezvények esetében fizetendő belépőjegyek árából 30 % kedvezmény,
- az Újhegyi Uszoda és Strandfürdő használata során a kőbányai nagycsaládos szülők a diákok és a nyugdíjasok részére megállapított belépőjegy megfizetésével használhatják az uszoda szolgáltatásait, és
- a Kőbányai Önkormányzat támogatásában részesülő sport- és kulturális egyesületek tagdíjaiból, illetve az általuk szervezett tanfolyamok áraiból legalább 20% kedvezmény.

	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év	2023. év
Kiadott nagycsaládos kártyák száma (db)	7	7	3	9	4	10	5

III. Az Önkormányzat által biztosított személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások

III.1. Gyermekjóléti szolgáltatás

Család- és Gyermekjóléti Szolgálat (a továbbiakban: Szolgálat)

A Szolgálat – összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel, illetve szolgálatokkal – szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez. A gyermekjóléti alapellátás keretében a családsegítő információt gyűjt, tájékoztat, szolgáltatást közvetít, szociális segítő munkát végez és koordinálja a gyermekkel kapcsolatban álló szakemberek munkáját az esetkezelés során. Segíti az igénybe vevőket a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozásában, a családban élő gyermek gondozásában, ellátásának megszervezésében. Az ellátottak száma folyamatos növekedést mutat. A gyermekes családok zöme gyermekjóléti alapellátás keretein belül kerül gondozásra, a legtöbb esetben együttműködési megállapodás megkötésére is sor kerül.

2023. évben a Szolgálat által nyilvántartott veszélyeztetett kiskorúak száma 895 fő volt. 524 gyermek környezeti okok miatt (lakhatási probléma, szülők egészségi állapota, családi szerkezet, szülők életvitele, a gyermekkel szembeni rossz bánásmód, elhanyagolás, iskolai kirekesztés, kortárs csoport negatív hatása), 67 gyermek magatartási problémák miatt (csavargás, drogfogyasztás), 201 gyermek magatartás- és tanulászavar, tartós betegség, 103 gyermek pedig anyagi, lakhatási problémák miatt volt veszélyeztetett.

A Szolgálat 2023-ban 3 szociális válsághelyzetben levő kiskorú várandós anyát gondozott. Rendszeresen ellát nagykorú válsághelyzetbe került várandós nőket is, de erről nem vezet statisztikát.

2023-ban a Szolgálathoz összesen 1078 jelzés érkezett, melyből 85 jelzés zárt adatkezelés alá tartozott, azaz kiskorú bántalmazását, súlyos elhanyagolását tartalmazta. A jelzések közül a legtöbbet a közoktatási intézmények küldték igazolatlan és nagyszámú igazolt hiányzások, magatartási, nevelési problémák és elhanyagolás miatt (a jelzések 30%-a). A jelzések 26%-át a rendőrség küldte, ezek tartalma leggyakrabban felnőtteket érintő családon belüli viták, bántalmazás, komoly pszichés és addiktológiai problémák voltak.

A védőnői szolgálattal az együttműködés a Dél-Pesti Centrumkórházhoz való átszervezés következtében sem gyengült, az egészségügyi szolgáltatók közül ők és a gyermekkórházak küldik a legtöbb jelzést. Az állampolgári bejelentések is nagy számban érkeznek veszélyeztetett felnőttek és gyermekek ügyében. Az áldozatsegítés kapcsán felmerülő jelzések növekvő számban érkeznek elsősorban a családon belüli erőszak miatt elrendelt megelőző távoltatásokkal összefüggésben.

2023-ban a Szolgálathoz 734 jelzés érkezett gyermekek vonatkozásában. Az elsődleges problémák továbbra is a családokat érintő életviteli nehézségek, családi-kapcsolati konfliktusok, családon belüli bántalmazás, gyermeknevelési nehézségek, lelki-mentális betegségek és anyagi, illetve lakhatási problémák. A jelzőrendszer a kerületben jól működik, a jelzőrendszeri tagok közül a háziorvosokkal problémásabb az együttműködés.

2023-ben 29 fővel folytatódott a munkavállalási és pályaeorientációs tanácsadás a Szolgálatnál. Elsősorban az iskoláskorú gyermekeket célozza meg, de a szülők számára is segítséget nyújt a szakmaválasztáshoz. A szolgáltatás keretében önismeret fókuszú foglalkozások történnek,

melyek elősegítik a szakma- és iskolaválasztást. Az egyéni pályaorientációs tanácsadásban résztvevő gyermekek főként a gyermekjóléti alapellátásban gondozott családokból érkeznek családsegítői delegálás útján.

A Kőbányai Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (a továbbiakban: KEF) szakmai programjai keretében „Fesztiválizzunk szabadon” címmel drogprevenációs online anyag készült a kerület felsős diákjai és pedagógusai számára. Az anyag a Kelet-Pesti Tankerületi Központ vezetőinek közreműködésével a kerület valamennyi általános iskolájába eljutott. A program 1200 diákot ért el. Két általános iskolában tartott a Momentán Társulat interaktív előadást az alkohol veszélyeiről, drogprevenációs darabot mutattak be az Emberbarát Alapítvány gyógyuló kliensei a kerület 8. osztályos tanulói számára. 2023-ban is több előadást szervezett a KEF koordinátor a témában, amelyek online is elérhetőek voltak. A KEF 2023-ban is részt vett a kerületi rendezvényeken – Halmajálison, Szent László Napokon, Rendvédelmi Napokon –, ahol függőségekkel, internetbiztonsággal kapcsolatos élmény alapú játékokkal, társasjátékokkal, kézműves foglalkozásokkal vettek részt, továbbá szórólapokat osztottak, konzultáltak az érdeklődőkkel.

A Szolgálat két pszichológussal heti 40 órában biztosít pszichológiai szolgáltatást. Összesen 664 alkalommal nyújtottak konzultációt 112 főnek. 17 esetben kellett mentál-egészségügyi intézménybe átirányítani az ügyfelet, mert az általuk megélt elakadást a Szolgálat pszichológusai nem tudták már kezelni.

A kiskorúak körében továbbra is magas számú volt az iskolába járási nehézséggel küzdő gyermekek száma, a szülők panaszkodnak, hogy nem tudják reggelente iskolába indítani a gyermeküket szorongásos és/vagy szomatikus panaszok miatt. Emellett az önsértő magatartás megjelenése is gyakoribbá vált a serdülők körében.

Család- és Gyermekjóléti Központ (a továbbiakban: Központ)

A Központ elsődleges feladata a gyermek családban nevelkedésének biztosítása, a családból kiemelt gyermekek családba való visszakerülésének elősegítése, valamint a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló és csoportos speciális szolgáltatások, programok biztosítása.

Amennyiben a gyermek védelme az ellátás önkéntes igénybevételével nem biztosított, a Gyámhatóság az ellátás kötelező igénybevételét rendeli el. A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések: védelembe vétel, családba fogadás, ideiglenes hatályú elhelyezés, nevelésbe vétel, utógondozás.

A hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenység keretében a Központ esetmenedzsereinek a feladata a családok összetartó erejének a megőrzése, támogatása, és az átmenetileg sérült vagy hiányzó családi funkciók helyreállításának az elősegítése.

Hatósági intézkedés alapján gondozott kiskorúak száma korcsoport szerint

Kor	Védelembe vett	Ideiglenes hatállyal elhelyezett	Nevelésbe vett	Utógondozott	Összesen
0-2 év	8	3	11	3	25
3-5 év	13	3	30	11	57
6-13 év	63	13	89	4	169
14-18 év	65	17	65	3	150
Összesen	149	36	195	21	401

A hatósági intézkedéssel érintett esetekben a leggyakrabban megjelenő problémák:

- a szülői kompetenciákkal kapcsolatos hiányosságok,
- a gyermekek felé vagy párkapcsolatban megjelenő verbális vagy fizikai abúzus, szorongásos- és hangulatzavarok, addikciók (főként alkohol),
- elvált szülők esetében a szülők közötti együttműködés és kommunikáció hiánya, amely megnehezíti a gyermekek egészséges lelki fejlődését.

Az előző évekhez képest ezek közül az alkoholfüggőség megnövekedett aránya volt tapasztalható, amely sajnos sok esetben együtt jár bántalmazással vagy elhanyagolással. Egyre több olyan gyermek van, ahol a védelembe vételre a szülők külön élése vagy válása miatt kerül sor.

A Központ speciális szolgáltatásai

A **telefonos gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálat** lehetővé teszi, hogy a Központ egy ügyeletes szakembere nyitvatartási időn túl is elérhető legyen, aki mobiltelefonon fogadja a beérkező telefonhívásokat, intézi a telefon segítségével a sürgős segítségre szoruló ügyfelek ellátását. Az elmúlt évben 111 alkalommal vették igénybe az ügyfelek ezt a szolgáltatást.

A **kapcsolattartási ügyelet** a gyermek és a kapcsolattartásra jogosult szülő vagy más kapcsolattartásra jogosult személy számára a találkozásra, együttlétre alkalmas semleges hely biztosítása mellett konfliktuskezelő, segítő szolgáltatás nyújtása. A kapcsolatügyelet egyik fontos szolgáltatása a családi, gyermek központú mediáció, melyet egyre inkább a válófélben lévő gyermekek szülei vagy olyan gyermekes párok vesznek igénybe, akik között a konfliktus oly módon elmérgesedett, hogy külső segítség szükséges a felek közötti álláspontok közelítéséhez a közös gyermekek lelki biztonságának érdekében. Lehetőség van egyéb családi krízishelyzetekkel kapcsolatos, pl. szülő – kamasz mediációra is, illetve egyéb, a gyermekek egészséges lelki fejlődését veszélyeztető, családon kívüli konfliktushelyzetek mediációs eljárás segítségével történő feloldására önkéntes jelentkezés alapján.

2023-ben a kapcsolatügyeleti szolgáltatásban részesülők száma nőtt, összesen 37 fő volt. Az elmúlt évben valamennyi esetben a gyámhivatal vagy a bíróság kötelezte a feleket a szolgáltatás igénybevételére. A mediációs eljárást 18 fő vette igénybe.

Az **utcai, lakótelepi szociális munka**: a szolgáltatási terület feladatainak ellátásában a korábbi évekhez hasonlóan az elmúlt évben továbbra is problémát okozott a tartós szakemberhiány.

A **kórházi szociális munka** feladatainak ellátásában szintén gondot okoz a szakemberek hiánya. A Központ a felmerülő problémák megoldására együttműködik a Budapesti Bajcsy-Zsilinszky Kórház és Rendelőintézet szociális munkásaival.

A Központ a kerületben levő köznevelési intézményekben a személyesen jelen levő szociális szakemberek munkáján keresztül nyújt segítő szolgáltatást. **Az óvodai és az iskolai szociális segítő** elsősorban a gyerekek veszélyeztetettségének a megelőzésével, prevencióval foglalkozik, illetve egyéni, csoportos és közösségi szociális segítő munkát végez. Jelenleg már valamennyi kerületi állami és egyházi fenntartású általános iskolában és önkormányzati fenntartású óvodában, illetve az állami és egyházi fenntartású középiskolában is jelen tudnak lenni a szociális segítő munkatársak. Fontos és az intézmények által igényelt feladata a szociális segítőknél a jelzőrendszeri tevékenység támogatása, a gyermekek esetleges veszélyeztetettségének felismerése, és a szükséges jelzés, intézkedés megtétele szempontjából mind konzultációval, mind pedig az esetjelzés elkészítésében történő közvetlen közreműködése. Magas színvonalú prevenciók, közösségi szocializációt segítő, pszichoedukációs és közösségépítő foglalkozást vezettek osztályfőnöki órák kereteiben és egyéb keretek között is. Részt vesznek az intézmény rendezvényein, fogadóóráik keretében egyéni tanácsadást folytatnak. Nyári időszakban heti rendszerességgel szerveztek játszóházi foglalkozásokat délelőttönként az éppen nyitva tartó kerületi óvodákban, és rendszeresen megjelentek a kerület egyes játszóterein, ahol a már hagyományosnak tekinthető Játszó-Tér programsorozattal örvendeztették meg a gyermekeket.

Jogi tanácsadás szolgáltatással a kerületben élők kapnak problémáik jogi ismereteket igénylő megoldásához térítésmentesen információt. 2023-ban 208 alkalommal 147 fő vette igénybe a szolgáltatást.

Pedagógiai szolgáltatást nyújt a Központ a tanulási nehézségeik mellett halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek tanulásának segítése, a tanulási képességeik fejlesztése céljából. Közvetlen, személyre szabott egyéni foglalkozások keretében kapnak segítséget a tanulási nehézségeik, szocializációs hátrányaik leküzdéséhez. 2023-ban 79 gyermek vette igénybe ezt a szolgáltatást. A fejlesztőpedagógiai ellátáshoz kapcsolódó csoportos foglalkozás az évek óta hagyományosan működő Ugróiskola csoport a Pongrác Közösségi Ház biztosította helyszínen, amely heti egy alkalommal nyújt lehetőséget az iskolába készülő nagycsoportos óvodásoknak. A foglalkozásokat 5-7 éves korosztály részére biztosítják elsősorban preventív iskola-előkészítő jelleggel.

A **gyermekpszichológiai ellátás** célja a gondozott gyermekek testi-lelki fejlődésének elősegítése, veszélyeztetettségének megelőzése, megszüntetése, a deviáns magatartásformák lehetséges mértékű csökkentése, családban történő nevelkedésének elősegítése. Az elmúlt években a gyermekpszichiátriai és gyermekklinikai ellátás alapvető hiányosságai súlyosan megnehezítették a Központban folyó munkát.

A **felnőtt pszichológiai ellátást** igénylők és igénybe vevők száma továbbra is magas. Nagy arányban érkeznek az ellátásba krízisben lévő kliensek. A megjelenő krízisek jellemzően családi vagy párkapcsolati krízisek (pl. gyermek kiemelése a családból, örökbeadás vagy válási krízis), azonban ezek mellett megjelennek veszteségek mentén kialakuló krízisek és a lakhatási krízis is.

Családterápiás ellátásban 38 fő részesült. Fő feladata a válásokkal kapcsolatos kapcsolati dinamikák kidolgozása, illetve a gyermekek megfelelő tájékoztatása, támogatása.

Speciális szolgáltatások keretein belül végzett tevékenységek és ellátott személyek adatai

Tevékenység	Tevékenységek száma			Ellátott személyek száma		
	2021. év	2022. év	2023. év	2021. év	2022. év	2023. év
Kapcsolattartási ügyelet	245	55	74	38	24	37
Készenléti szolgálat	63	72	111	-	-	-
Jogi tanácsadás	146	215	208	109	151	147
Pszichológiai tanácsadás	1200	583	618	110	148	135
Mediáció	33	33	27	19	25	18
Család- és párterápia	-	156	153	-	57	38
Fejlesztőpedagógiai ellátás	211	264	324	57	63	79

III.2. Gyermek napközbeni ellátása

Bölcsődei ellátás

Az Önkormányzat a 0-3 éves korú gyermekek napközbeni ellátására 7 bölcsődei tagintézménnyel és 13 iskolai tálalókonyhával rendelkező Kőbányai Egyesített Bölcsődét (a továbbiakban: KEB) tart fenn. A bölcsődei férőhelyek száma 554 fő, ami 45 gyermekcsoportból tevődik össze.

A férőhelyek alakulása 2023. január 31-én

	Bölcsőde neve	Férőhelyek száma	Beíratott gyerekek száma	Feltöltöttség (%)
1	Kőbányai Fecskefészek Bölcsőde	96	64	67
		(valós 67)*		84
2	Kőbányai Napsugár Bölcsőde	72	71	99
3	Kőbányai Apraja Falva Bölcsőde	96	93	97
4	Kőbányai Gyermeksziget Bölcsőde	96	74	77
		(valós 79)*		95
5	Kőbányai Gyöngyike Bölcsőde	36	36	100
6	Kőbányai Manóvár Bölcsőde	80**	74	93

		(valós 72)		
7	Kőbányai Apró Csodák Bölcsőde	78**	70	90
		(valós 72)		
Összesen:		554 (valós: 494)	482	87 (valós 97)

*Ebben a két bölcsődében sajátos nevelési igényű gyermekek gondozását, nevelését végzik.

**A jogszabály értelmében a megemelt férőhelyek abban az esetben tölthetők fel, amikor az adott csoportban minden gyermek elérte a 24 hónapos kort.

A táblázat a már bölcsődébe járó gyermekek számát mutatja, nem tartalmazza a már felvett, de a beszoktatást még nem megkezdő gyermekek számát. Valójában kerületi szinten 5 férőhely volt az adott időpontban.

A bölcsődébe felvett gyermekek 92,55 %-a Kőbányán él, 6,18%-a más kerületből érkező, 1,27%-a vidéken él, ebben az esetben a szülő vagy a nagyszülő munkahelye a kerületben van.

A bölcsődei ellátást a családok közel fele a gyermek 2 éves kora előtt már igénybe kívánja venni. 2023 májusában a beiratkozási időszakban jelentkező családokkal a férőhelyek 90%-át tudták feltölteni, és az év közbeni jelentkezés is jelentős volt.

Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása

A Kőbányai Fecskefészek Bölcsődében (a továbbiakban: Fecskefészek Bölcsőde) és a Kőbányai Gyermeksziget Bölcsődében (a továbbiakban: Gyermeksziget Bölcsőde) történik a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése, gondozása-nevelése, de a 2023. évben is a kerületben több bölcsődében jelen voltak az SNI gyermekek.

A Fecskefészek Bölcsődében az elmúlt évben 19 fő SNI, 42 fő nem SNI, de korai fejlesztésre javasolt, a Gyermeksziget Bölcsődében 11 fő SNI, 34 fő nem SNI, de korai fejlesztést igénylő gyermeket gondoztak. A tapasztalat azt mutatja, hogy az ellátás iránt állandó, lassan növekedő igény mutatkozik.

Prevenációs ellátásban részesülnek azok a gyerekek, akiknek szakértői bizottsági kijelölésük folyamatban van, emellett fejlődésbeli problémájuk a mozgásfejlesztés, illetve a komplex korai fejlesztés által segíthető. Ebben az ellátási formában hetente egy alkalommal kerül sor foglalkozásra ambuláns formában, illetve a Gyermeksziget Bölcsődében napközbeni ellátás formájában. Prevenációs ellátásra a Fecskefészek Bölcsődében 34, a Gyermeksziget Bölcsődében 9 gyermek részesült.

Részlegesen integrált csoportokban kizárólag sérült gyermekek nevelkednek. A szobák berendezése a gyermekek szükségleteihez igazodik, vannak speciális székek, járást segítő eszközök, kapaszkodók. Magatartási és viselkedési problémákkal, illetve autisztikus tünetekkel rendelkező gyermekeket teljesen integrálják a bölcsődei csoportokba.

Azon gyermekek számára, akiknek szülei nem igénylik a napközbeni kisgyermekellátást, vagy más bölcsődébe járnak, de fejlesztésre szorulnak, **ambuláns ellátás** keretében biztosítja a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat (a továbbiakban: Szakszolgálat) a korai fejlesztést, fejlesztő felkészítést a Gyermeksziget Bölcsődében, valamint a Korai Fejlesztő Központban. A fejlesztést a Szakszolgálat alkalmazásában lévő gyógypedagógusok végzik. A Gyermeksziget Bölcsődében a KEB alkalmazásában lévő két gyógypedagógus ambuláns

ellátást, valamint preventív fejlesztést biztosít olyan gyermekek részére, akik lemaradást mutatnak fejlődésükben, de még nem rendelkeznek szakértői kijelöléssel. A két gyógypedagógus napi feladatai közé tartozik - a kisgyermeknevelői jelzések alapján szülői beleegyezéssel - a kerület bölcsődéiben lévő gyermekek megfigyelése is. A megfigyelések után a gyermekek további útjának segítése, mely történhet fejlesztő foglalkozások ambuláns formájában, szakértői bizottság, illetve a kerületi Szakszolgálat felé való irányítással, illetve a kisgyermeknevelők munkájának segítése, tanácsadás.

Mindkét Korai Fejlesztő Központtal rendelkező bölcsődében folynak állatasszisztált foglalkozások, amik a gyermek fejlesztését szolgálják.

Alapellátáson túl nyújtott szolgáltatások

Az alapellátáson túl különböző szolgáltatásokat is nyújtanak a bölcsődék a kerületben élő, kisgyermeket nevelő családok számára.

Korai fejlesztésben két bölcsőde vesz részt, sóbarlang szolgáltatást minden bölcsőde biztosít az ellátottak számára, míg játszócsoport és időszakos gyermekfelügyelet szolgáltatást két bölcsőde nyújt az érdeklődők részére.

A játszócsoport szolgáltatást igénybe vevők száma 2023. évben

Játszócsoport	Család	Gyerek
Kőbányai Apraja Falva Bölcsőde	25	25 fő
Kőbányai Apró Csodák Bölcsőde	23	24 fő
Összesen:	48	49 fő

A **Játszócsoport** szolgáltatás jelentősége abban van, hogy a szülők jobban megismerik gyermekük életkori sajátosságaiból adódó reakcióit, a szülő-gyermek kapcsolat az örömteli együttlét alatt mélyül, a szülők szerepeikben megerősödnek, barátságok szövődnek, kialakul egy önkéntes segítőkör. A szolgáltatás térítésköteles, a nagycsaládos kártyával rendelkezők számára ingyenes.

Sóbarlang, sószoba szolgáltatás

Hét intézményben működik sóbarlang, melyeket elsősorban a bölcsődébe felvételt nyert gyermekek látogatnak a szülők írásos hozzájárulását követően.

Öt bölcsődében a gyermekeknek térítésmentesen ősztől tavaszig rendelkezésre áll „Somadrin” sószoba, mely tengeri sós levegőt idéző, felső légúti betegségek megelőzését szolgáló, asztmatikus tüneteket enyhítő, gyógyhatású preventív jellegű szolgáltatás, két helyen pedig himalájai sótégglák beépítésével hoztak létre természetes sós klímát.

Időszakos gyermekfelügyelet

Az időszakos gyermekfelügyeletre a Kőbányai Apraja Falva Bölcsődében és a Kőbányai Apró Csodák Bölcsődében térítés ellenében van lehetőség.

Családi bölcsőde

Az Önkormányzatnak 2023. évre egy családi bölcsődével volt ellátási szerződése, itt 3 kisgyermek nappali ellátását végezték. A szerződés 2024. augusztus 31-én lejár, újabb szerződés megkötését nem tervezi az Önkormányzat, mivel a kerületi gyermekek ellátása a KEB-ben megoldható.

Alternatív napközbeni ellátás

2023-ben a kőbányai általános iskolás gyerekek nyári napközis ellátását az Önkormányzat a Kőrösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Központon (a továbbiakban: Kőrösi) keresztül a Janikovszky Éva Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolában látta el. Hetente átlag 120-150 gyerek számára nyújtottak szünidei programot, 40 gyermek a tábor nyolc turnusa alatt folyamatosan jelen volt a táborban.

A programok ebben az évben is ingyenesek voltak, a Helytörténeti Múzeumban múzeumpedagógiai foglalkozásokon vettek részt a gyerekek, a Witeg-Kőporcban gyárlátogatás programjuk volt porcelánfestéssel egybekötve, a KRESZ parkban a KÖKERT Kft.-vel, az Újhegyi-tónál a Horgászegyesülettel együttműködve, a Kőbányai Vagyonkezelő Zrt. szervezésében a pincerendszert látogathatták meg a gyerekek, jártak a Kertvárosi Tanyaudvarban, a MAG47 Mászóközpontban, rendszeresen mentek az Újhegyi Uszoda- és Strandfürdőbe. A tábor hetente 3 alkalommal vetítésen és színházi programon vett részt a Kőrösiben.

III.3. Gyermek átmeneti gondozása

A Gyermek Átmeneti Otthona (a továbbiakban: Otthon) feladata azoknak a családban élő gyermekeknek az ellátása, akik átmenetileg ellátás nélkül vagy elhelyezés hiányában gondozás, nevelés, lakhatás nélkül maradnának, valamint akiknek ellátása a család életvezetési nehézségei miatt veszélyeztetett. Az Otthon teljeskörű testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésüket elősegítő ellátást biztosít, ideiglenesen pótolja a szülői gondoskodást.

A férőhelyek száma 14 fő, ebből 2 férőhelyen lehetőség van egy anya elhelyezésére a kiskorú gyermekével együtt. Ellátási szerződés alapján Budapest XIV. kerületből 2 gyermek elhelyezésére van lehetőség.

A Gyermek Átmeneti Otthona működésének adatai

Év	Ellátási napok száma	Ellátott gyermekek száma (Kőbánya+Zugló területéről)
2017.	3 354	42+4 fő
2018.	3 635	38+5 fő
2019.	3 560	43+6 fő
2020.	2 677	26+7 fő
2021.	3 406	30+6 fő
2022.	3 062	34+3 fő
2023.	2 314	27+7 fő

Az Otthonban átmeneti gondozásban az elmúlt évben 34 gyermek és 2 anya részesült ellátásban. 2023-as évben a gondozottak számát erősen befolyásolta az a körülmény, hogy az Otthon állandó telephelye egy komplex felújításon esett át. Ennek keretében sor került a fűtésrendszer teljes felújítására, a belső falfelületek és nyílászárók festésére. A belső terek megújulását szolgálta, hogy az Otthon új bútorokat és szaniter eszközöket kapott. A munkák év végéig elhúzódtak, mialatt az Otthon egy átmeneti helyen üzemelt tovább egy családi házban. Az átmeneti helyen – kisebb méretű belső terek, és az ingatlan emeletes jellegéből fakadóan – nem lehetett a korábbi kapacitásszámokat tartani, így kevesebb gyermek ellátására került sor.

Az ellátás indokai a 2023. évben

	gyermekszám
A szülők életvezetési problémái	6
A szülők pszichés-, vagy szenvedélybetegsége	1
A szülők lakhatási problémái	6
Bántalmazás	9
Családi konfliktus	12
A gyermek magatartási problémái	8

Az átmeneti gondozást kiegészítő programok

A nyár folyamán az iskoláskorú ellátottak részt vettek a kerületi nyári napközis táborban. Takarékosági okokból az elmúlt évben nem szerveztek többnapos tábort. Az Életrevaló Karitatív Egyesület szervezésében és kivitelezésében önismereti kisfilmkészítő műhely működött ebben az évben is.

Az átmeneti gondozás befejezése

A gondozottak többsége a törvényes képviselővel távozott az Otthonból, és csak kisebb részük (21 %) került szakellátásba. Távoztak gyermekek a családok átmeneti otthonába vagy kollégiumba.

Az ellátottak családjainak életkörülményei

A családok nagyobb részéről elmondható, hogy nehéz körülmények között élnek, amelyet az infláció tovább fokozott. Alacsony az iskolai végzettségük, rossz az egészségi állapotuk, továbbá bizonytalanok, kiszámíthatatlanok, szűkösek a lakáskörülményeik. A jövedelmük alacsony, gyakori, hogy a mindennapi megélhetésük veszélyeztetve van. A gyermekek ellátása után fizetendő személyi térítési díjak befizetése nehézkes, gyakran többszöri felszólításra volt szükség, több esetben került sor a térítési díj méltányosságból történő elengedésére.

IV. A felügyeleti szervek szakmai ellenőrzéseinek tapasztalatai

A 2023. évben az Önkormányzat fenntartásában működő intézményekben nem volt szakmai ellenőrzés a felügyeleti szervektől.

V. Rendőrségi adatok, bűnmegelőzés

A Budapesti Rendőr-főkapitányság X. kerületi Rendőrkapitányság (a továbbiakban: Rendőrség) 2023-ban 8 gyermekkorú elkövetővel szemben indított 6 eljárást garázdaság, közveszéllyel fenyegetés, rongálás, rablás elkövetése miatt.

52 fiatakorú elkövetővel szemben 33 eljárást folytatott lopás, garázdaság, rongálás, zsarolás, információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás, rablás, kábítószer-kereskedelem, kábítószer-fogyasztás, kényszerítés elkövetése miatt.

A bűnmegelőzési tevékenység legnagyobb része az iskoláskorú gyermekek körében zajlik a tanórákon vagy a tanulási időn kívül szervezett szabadidős programok során. Együttműködési megállapodás van érvényben a Rendőrség és a Közép-magyarországi Agrárszakképzési Centrum Magyar Gyula Kertészeti Technikum Szakképző Iskola, valamint a BGSZC Giorgio Perlasca Vendéglátó-ipari Technikum és Szakképző Iskola között, mely alapján a rendőrség a bűnmegelőzési tanácsadói tevékenység keretében heti rendszerességgel rendőri jelenlétet és oktatási, tanácsadási programot biztosít.

A gyermekek és fiatalok által, illetve a sérelmekre elkövetett jellegzetes bűncselekmények természetét és mibenlétét elemezve megállapítható, hogy a korosztályt legfőképpen érintő ügýtípusokban nincs változás, leginkább a vagyoni elleni bűncselekményekben érintettek (pl. bolti és telefonlopások), illetve jelen vannak a különféle személy elleni bűncselekmények is (rablás, garázdaság, testi sértés), valamint az elkövetői kör is ebből a korosztályból kerül ki. Jellemző még a kábítószerrel való visszaélés különböző formája is, leginkább a szerhasználat. Új jelenség az online bántalmazás miatti eljárások szaporodása, akár már az általános iskolás korosztályban is.

Mindezekre figyelemmel a kerületi fiatalok számára szervezett bűnmegelőzési foglalkozásokon – mind az iskolai tanórákon, mind az egyéb alkalmakon – kiemelt helyet kapott az elmúlt évben az ilyen irányú bűncselekmények megelőzési lehetőségeiről tartott felvilágosítás, és részletesen foglalkoztak a résztvevők az ilyen jellegű bűncselekmények büntetőjogi következményeivel. A kőbányai iskolákban lebonyolított programok során kiemelt téma volt minden korosztályban az áldozattá- és elkövetővé válás elkerülése, az internet biztonságos használata, valamint a kábítószer és egyéb tudatmódosító szerek elleni prevenció.

Az iskolai bűnmegelőzési tanácsadó programban három általános iskola vesz részt. Négy alsó tagozatos osztályban megközelítőleg 100 fő, illetve 32 felső tagozatos osztályban 650 fő részvételével történt az oktatás.

A tavalyi év során második alkalommal rendezte meg a Budapesti Rendőr-főkapitányság a Bűnmegelőzési Expo-t, ahol a prevenciós foglalkozások, programok széles tárházával ismerkedtek meg a résztvevők, és lehetőség nyílt a programgazdákkal való kapcsolatteremtésre is. Kerületünkben a rendőrség meghívására több, gyermekekkel foglalkozó szervezet is részt vehetett a kiállításon. Ennek eredményeképp már ezek az intézmények is kértek, szerveztek különféle prevenciós foglalkozásokat a tanulóik számára.

A Rendőrség Biztonságra Nevelő Iskolai Programja (DADA) sajátosságánál fogva az iskolai tanórai rendhez igazodik. A 2023/24-es tanév 2023. évre eső részében 26 DADA óra és 83 bűnmegelőzési foglalkozást tartottak, beleértve a nyári napközis táborokat is. Gyakorlati tapasztalat, hogy az iskolában sokszor jelen lévő DADA oktató beépül az ottani köztudatba, így a rendőrség számára lehetőség nyílik arra, hogy sok más, az iskola által szervezett rendezvény keretében is (pl.: iskolai egészségnap, nyári táborok, tematikus rendezvény napok, pedagógus továbbképzési napok, szülőértekezletek) bűnmegelőzési programokat tartsanak. Az elmúlt évben a nyári napközis táborban 4 alkalommal szervezett a rendőrség bűnmegelőzési programot.

Kábítószer-prevenció

A rendőrség aktívan képviselteti magát a KEF helyi szervezetének munkájában is, ahol szintén kiemelt figyelemmel kezeli a kiskorúak felé irányuló prevenciós munkát a programok szervezésében.

A Vészjelzés Szabadulósobában (a továbbiakban: Vészjelzés) az elmúlt év során – a tavaszi és az őszi-téli nyitvatartási időszakban a kerületi középiskolák diákjai számára tartottak foglalkozást a szabaduló szoba látogatást követően. A kerület három iskolájából ez idő alatt 20 osztályból több mint 400 diák látogatott el a Vészjelzésbe és vett részt összetett drogprevenciós foglalkozáson.

A tanév során beindult a Badily „Ésszel iszom” drámapedagógiai alkoholprevenációs foglalkozások bonyolítása is a kerületi középiskolások számára. Ebben a nagyszerű programban a tanév második felében 14 osztály vehetett részt, közel 450 diákkal, amit a Dreher Sörgyár támogatásával tudtak megvalósítani.

„Az iskola rendőre program”

A kerületben az iskolarendőri feladatokat az arra kijelölt 1 fő körzeti megbízott látta el. A feladatrendszer támogatásához a rendőrség illetékességi területén működő Kőbányai Polgárőr Egyesület munkatársait folyamatosan bevonták. A feladatokkal összhangban az iskolarendőri feladatokat ellátó körzeti megbízott a szolgálata ellátása során visszatérően ellenőrizte az illetékességi területén működő oktatási intézmények közvetlen környezetét a fiatalkorúak sérelmére elkövetett bűncselekmények megakadályozása érdekében.

VI. A települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés keretében nyújtott alapellátási formák

VI.1. Az Önkormányzat 2021. január 1-jétől öt évre, határozott időtartamra ellátási szerződést kötött a „RÉS” Szociális és Kulturális Alapítvánnyal (a továbbiakban: Alapítvány) családok átmeneti otthona szolgáltatás biztosítására. Az Alapítvány összesen 11 szobában 40 fő (11 család) számára, családonként külön szobában biztosít átmeneti elhelyezést. 2023-ban kialakításra került a 12. szoba, amelybe szükség esetén hirtelen beköltözést igénylő, kis létszámú családot tudnak befogadni, így jelenleg 12 szoba áll rendelkezésre a 40 fő (12 család) befogadására.

A szerződés keretein belül az Alapítvány vállalta, hogy a fenntartásában működő családok átmeneti otthonában biztosítja a Kőbánya illetékességi területén lakóhellyel, tartózkodási hellyel rendelkező nyolc, átlagosan négytagú otthontalanná vált család ellátását. A családok felvétele a szülő, vagy törvényes képviselő kérelmére történik az üres férőhelyek függvényében.

Az intézmény az otthont nyújtó ellátáson kívül a családok együttműködésén alapuló szociális segítségnyújtással, egyéni és családi esetmunkával támogatja a lakói életét. A szakmai team tagjai az intézmény szakalkalmazottai (intézményvezető, családgondozók, szakdolgozók), illetve jogász, pszichológus és fejlesztőpedagógus. A szakemberek célja, hogy a bekerülő családok erőforrásait olyan mértékben megerősítsék, hogy ki tudjanak kerülni az intézményes lakhatási formák keretei közül, valamint képessé váljanak önálló lakhatási lehetőségek megteremtésére és megtartására.

A 2023-ban jelentkező családok közül 20 család volt kerületi illetékességű. A kerületből jelentkező családokat (aktuális szabad férőhelyek függvényében) behívták felvételi beszélgetésre. Kilenc család került felvételre, közülük négy család költözött be az intézménybe. 2023. év során 15 kőbányai család (42 fő) lakott az intézményben, összesen 21 szülő és 21 gyermek.

VI.2. Az Önkormányzat 2021. január 1-jétől öt év határozott idejű szerződést kötött az **Anyaoztalmazó Alapítvánnyal** a Kőbánya illetékességi területén lakóhellyel rendelkező és életvitelszerűen a kerületben tartózkodó két lakhatási krízishelyzetbe került család elhelyezése biztosítására. Az elmúlt évben a X. kerületi lakosok közül 2 anyát és 5 gyermeket fogadtak. Az intézményben nagy hangsúlyt fektetnek a marginalizált helyzetű, megélhetési gondokkal küzdő családok szociális, foglalkoztatási problémáinak orvoslására és életminőségük javítására.

VI.3. Az Önkormányzat 2009-ben kötött határozatlan időre szóló ellátási szerződést a kerületben működő **Emberbarát Alapítvánnyal**. A megállapodásban foglaltak szerint az Alapítvány vállalta, hogy a X. kerületben bejelentett lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkező 10 fő szenvedélybeteg férfi részére bentlakásos férőhelyet biztosít integrált szociális intézményében. Az Emberbarát Alapítvány beszámolója szerint 2023-ban 6 kőbányai bejelentett lakóhellyel rendelkező és 2 kőbányai tartózkodási helyű férfit gondoztak összesen 2 416 gondozási napon. Az Emberbarát Alapítvány az 1105 Budapest, Cserkesz u. 7-9. szám alatti intézményében a felnőttek mellett 10 fő 18 év alatti fiatal rehabilitációs ellátását tudja biztosítani. Az 1105 Budapest, Román u. 16. szám alatti ingatlanban a 10 fő felnőtt női hely mellett 10 fő gyermek- és ifjúság-addiktológiai rehabilitációs férőhellyel rendelkezik. Az Önkormányzat által biztosított 1101 Budapest, Gyöngyike u. 4. szám alatti épületben addiktológiai járóbeteg-rendelést üzemeltet az Emberbarát Alapítvány, ahol megelőző-felvilágosító szolgáltatást (elterelés) is végez kábítószer-használók vonatkozásában. 2023-ban a járóbeteg rendelésen kőbányai illetékességgel 276 esetszámmal 55 férfi és 19 nő addiktológiai gondozását és 18 fő elterelését végezték.

A kőbányai intézmények számos szociális és gyermekvédelmi tevékenységet folytató civil szervezettel, alapítvánnyal működtek együtt.

VII. A jövőre vonatkozó célok, elképzelések

Az Önkormányzat által működtetett gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézményekben a továbbiakban is fontos szerepet játszik a prevenció.

A kerületi gyermekvédelem kritikus pontja továbbra is a pszichológiai és pszichiátriai ellátás kapacitásának a szűkössége. Tekintettel arra, hogy ez a terület jelentős szakemberhiánnyal küzd, gondot jelent a megfelelő számú szakember foglalkoztatása.

Az éves gyermekjóléti tanácskozáson elhangzottak alapján a gyermekvédelmi jelzőrendszer jól működik, a tagjai között az együttműködés kölcsönös, a házi orvosokkal történő aktívabb együttműködéssel lehet a jelzőrendszer tevékenységét hatékonyabbá tenni.

A prevenció elképzeléseket illetően a továbbiakban is cél a kerületi sport- és szabadidős tevékenység választékának bővítése, a pszichológusi, gyermekpszichiátriai szakemberek bevonása a gyermekvédelembe. Ez nem kizárólag önkormányzati feladatként jelenik meg, hanem minden civil kezdeményezést, alapítványt be kell vonni a komplex megvalósítás érdekében.

A Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete a pedofiliával és a gyermekek sérelmére elkövetett szexuális bűncselekményekkel összefüggésben erkölcsi és politikai állásfoglalásról szóló 71/2024. (II. 22.) KÖKT határozattal állást foglal a gyermekek mindennemű bántalmazása ellen. A határozat hangsúlyozza, hogy a pedofiloknak és a pedofilok bűntársainak nem adható kegyelem, nem lehetséges felmentés, büntetésük nem csökkenthető. Azon politikusok, közéleti szereplők, akik a pedofiloknak vagy bűntársaiknak bármilyen módon támogatást, védelmet, bátorítást vagy nyilvánosságot adnak, ne vállalhassanak politikai tisztséget, ne tölthessenek be közigazgatási-közszolgálati állást. A határozat alapján a polgármester a kerületi intézményvezetőknek írt levelében felhívta a figyelmet arra, hogy a gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, törvényes képviselőjének biztosításával, ügyeinek intézésével foglalkozik.

A gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében az intézmények kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.